

Ändringar i föreskrifter gällande hantering av brandfarliga vätskor (MSBFS 2023:2)

Definitioner

Anordning	Utrustning, lös behållare, cistern, rörledning, slangledning och liknande som är avsedd att innehålla brandfarliga vätskor.
Anslutning	Punkt där en rör- eller slangledning kan fästas in till en fast anläggning eller anordning.
Brandfarliga vätskor	Vätskor som är brandfarliga enligt Myndigheten för samhällsskydd och beredskaps föreskrifter (MSBFS 2010:4) om vilka varor som ska anses utgöra brandfarliga eller explosiva varor, eller annan författning som ersatt eller ändrat MSBFS 2010:4.
Gasfriförklaring	Skriftligt utlåtande om att en anordning är tömd, rengjord och att inga antändningsbara ångor finns kvar.
Lättantändligt material	Sådant material som går att tända med en tändsticka och som kan orsaka en snabb brandspridning.
Lös behållare	Behållare för högst 3000 liter brandfarlig vätska som är avsedd att användas på annan plats än där den fylls, definitionen omfattar inte flyttbara cisterner enligt MSBFS 2018:3 eller tryckkärl enligt AFS 2016:1, eller annan författning som ersatt eller ändrat dessa.
Rörledning	Fast installerad ledning för brandfarliga vätskor som förutom rör även omfattar flänsar, ventiler och övriga komponenter som leder vätskan och dess gasfas.
Slangledning	Rörlig ledning för brandfarliga vätskor som förutom slang även omfattar anslutningar och övriga komponenter som leder vätskan och dess gasfas.
Öppen hantering	Hantering som kan ge upphov till att brandfarlig gas eller ånga blandas med luft.

Bakgrund

Syftet med detta dokument är att på en övergripande nivå sammanställa de ändringar som skett i och med införandet av Myndigheten för samhällsskydd och beredskaps (MSB) föreskrift MSBFS 2023:2 hantering av brandfarliga vätskor¹ som är gällande från 2024-01-01.

För fördjupning i de ändringar som beskrivs hänvisas till konsekvensutredningen som tagits fram av MSB².

Mer information om praktisk tillämpning finns i Handbok ”Hantering av brandfarliga vätskor”³ som är framtagen av MSB.

Avgränsningar har skett för att hålla sammanfattningen på en övergripande nivå. Ändringar som bedömts vara icke relevanta för lärosäten har ej tagits upp i detta dokument, exempelvis 3 kap 11§ storskalig lagerhållning och 4 kap cisterner.

2 kap. Allmänna hanteringskrav

Anordningar

1 §

Nya allmänna råd om lösa behållare har tillkommit:

- Behållare i plast med en vätskevolym större än 5 l bör uppfylla kraven för tillverknings- och typgodkännande enligt ADR-S/RID-S.
- Behållare i plast bör inte användas i mer än 5 år från tillverkningsdatum.

Konsekvens för verksamheten

Vid egenkontroll av brandfarlig vätska i plastkärl kan det finnas behov av utbyte av kärnen enligt ovan beskrivna intervaller.

2§

Nytt krav på att anordningar ska hanteras på ett sätt som minimerar risken för korrosion.

Konsekvens för verksamheten

Vid egenkontroll av brandfarlig vätska i plastkärl kan det finnas behov av utbyte av kärnen enligt beskrivna intervaller i 1§.

¹ [MSBFS 2023-2](#)

² [Konsekvensutredning MSBFS 2023-2](#)

³ [Hantering av brandfarliga vätskor: Handbok \(msb.se\)](#)

Ventilation

3 §

Krav finns sedan tidigare på att det ska finnas tillräcklig ventilation som ska mynna ut på lämplig, det vill säga säker plats. Nya kraven innebär att ventilationen ska vara utformad så att frånluft inte kan komma in i byggnaden igen genom andra öppningar i byggnaden samt att funktionen hos mekanisk ventilation fortlöpande ska säkerställas.

Konsekvens för verksamheten

De nya kraven anses inte vara skärpta krav då det tidigare har krävts att ventilationens funktionalitet ska vara tillfredsställande. Ventilationens funktionalitet ansvarar generellt fastighetsägaren för.

Placering

4 §

Det gällande kravet har förtydligats med att trafiksituationen på platsen ska beaktas vid utformning av fysiska påkörningsskydd.

Nytt allmänt råd som detaljerar avstånd och kapacitetsklass för ett fysiskt påkörningsskydd för en cistern ovan mark.

Konsekvens för verksamheten

Om verksamheten berörs av de nya kraven kan en riskutredning behöva göras gällande risk för påkörning

5 §

Lösa behållare eller cisterner ovan mark utomhus ska vara placerade på ett betryggande sätt. I det allmänna rådet har avståndstabellen uppdaterats gällande rekommenderade minsta avstånd mellan olika behållare för brandfarlig vätska och olika objekt utomhus.

Konsekvens för verksamheten

Om verksamheten berörs av de nya kraven kan en riskutredning behöva göras gällande risk för brandpåverkan på omgivningen.

Obehörigt förfarande

9 §

Har utökats med allmänna råd om att obevakade komponenter eller lösa behållare bör skyddas i låsta utrymmen, vara försedda med låsanordning eller skyddas av minst 2 m högt stängsel.

Konsekvens för verksamheten

Ingen ändring mot tidigare gällande regler, men det finns anledning att säkerställa att detta efterlevs i praktiken framför allt gällande lösa behållare.

Öppen hantering

10-12 §§

Craven finns i tidigare föreskrifter men har skärpts. Ändringar syftar till att ställa tydligare krav på att följande gäller vid öppen hantering:

- Öppen hantering får endast ske i områden eller utrymmen avsedda för detta. Ventilation vid öppen hantering inomhus ska vara anordnad så att undertryck råder mot angränsande lokal där öppen hantering inte sker, eller genom användande av punktutsug.
- Öppen hantering ska vara separerad från lättantändligt material och från annan hantering av brandfarliga varor.
- Golv eller markyta ska ha sådana egenskaper att vätskan kan samlas upp och omhändertas vid spill eller läckage.

Konsekvens för verksamheten

Ingen ändring från tidigare föreskrift utan endast ett förtydligande. Verksamheten bör se över så att reglerna efterlevs.

Spill och läckage

13 §

Förtydligade krav på att spill och läckage ska kunna samlas upp innan det sker en okontrollerad spridning eller antändning och att man ska ha en beredskap för att göra detta.

Konsekvens för verksamheten

Ingen förändring mot tidigare gällande regler. Verksamheten behöver regelbundet säkerställa att det finns saneringsutrustning i tillräcklig omfattning för att ta hand om ett spill eller läckage samt rutiner. Detta görs inom det systematiskt förebyggande arbetet.

Släckutrustning

14 §

Krav på brandsläckare har sedan tidigare funnits i annan lagstiftning, men har nu tillkommit i denna föreskrift. Släckutrustning ska finnas tillgänglig i den omfattning som behövs för att i ett tidigt skede kunna släcka en mindre brand som riskerar att eskalera till en större brand.

Konsekvens för verksamheten

I praktiken ingen ändring mot gällande förhållanden, då kravet även finns via annan lagstiftning. Verksamheten bör se över vilken släckutrustning som finns att tillgå.

Instruktioner

15 §

Nytt krav som avser att skriftliga instruktioner ska finnas i den omfattning det behövs för att motverka risken för brand och explosion. Instruktionerna ska finnas tillgängliga i verksamheten och ska innehålla drift och underhåll av anordningar samt hur spill och läckage ska omhändertas.

Konsekvens för verksamheten

I praktiken ingen ändring då krav på liknande dokumentation finns från Arbetsmiljöverket. Inventering och eventuell komplettering av instruktioner kan behöva göras för att tillse att ovanstående krav efterlevs.

Lastade fordon

17 §

Ett tankfordon, annan tank eller cisternvagn som är tillverkad, kontrollerad och godkänd i enlighet med ADR-S eller RID-S får användas för tillfällig förvaring under förutsättning att platsen i övrigt är lämplig för förvaringen.

Nya regler har tillförts för att tillåta tillfällig förvaring i ADR-S/RID-S-behållare, under förutsättningen att säkerheten upprätthålls.

Konsekvens för verksamheten

Låg effekt. Gäller endast lärosäten som har tillfällig förvaring av tankfordon och cisternvagnar med brandfarlig vätska.

Kap 3. Lösa behållare

1 §

Kravet att IBC ska uppfylla typgodkännande har funnits i SÄIFS 2000:2 tidigare. Syftet med nya föreskriften är att tydliggöra att en IBC måste hållas levande inom transportregelverket för att fortsatt få användas för hantering av brandfarliga vätskor. Det innebär att en IBC ska genomgå de återkommande kontroller som föreskrivs i ADR-S eller RID-S.

Konsekvens för verksamheten

Om IBC för brandfarlig vätska finns inom verksamheten ska rutin finnas för återkommande kontroller enligt ADR-S eller RID-S.

2 §

Utrustningen i lösa behållare över 1000 liter måste ingå i typgodkännande enligt 3kap 1 §. Krav på att lösa behållare ska vara utrustade med nivåmätning, överfyllnadsskydd och avluftning har funnits tidigare, men dessa ska nu ingå i typgodkännande.

Konsekvens för verksamheten

Om lös behållare över 1000 liter finns inom verksamheten ska rutin finnas för återkommande kontroller enligt typgodkännande.

3 §

Förtydligande om när en IBC som i första hand är avsedd för transport får lov att användas stationärt. Om en IBC används på följande sätt är det stationär användning:

- fylls och töms på samma plats, eller
- kopplas in mot en anläggning för annat ändamål än fyllning eller tömning.

Den ska då utrustas med nivåmätning, överfyllningsskydd och avluftning, som omfattas av typgodkännande enligt 1 § och uppfyller bestämmelserna i 4 kap. 1, 3, 7-9 §§. IBC-behållare utan eget brandmotstånd som används stationärt ska vara placerade i eget utrymme brandavskilt i motsvarande minst brandteknisk klass EI 30, om de inte är skyddade mot yttre brand genom sin placering.

Konsekvens för verksamheten

Bedöm om IBC används stationärt och om så är fallet, vidta åtgärder och se till att rutiner finns för typgodkännande.

6§

Nya volymgränser har införts för när kraven på brandteknisk avskiljning inträder för förvaringsplats inomhus för lösa behållare.

- vid förvaring över 500 l av brandfarlig vätska med en flampunkt under 30 °C,
- vid förvaring över 4000 l av brandfarlig vätska med en flampunkt över 30 °C

Utförandet av den brandtekniska avskiljningen beror på hur stor totalvolym som förvaras.

Konsekvens för verksamheten

Verksamheten bör se över sina förvaringsplatser för brandfarlig vätska så att de uppfyller gällande krav. Bör inte medföra några konsekvenser då kraven inte är hårdare.

OBS! Volymgränserna gäller endast utrymmen där enbart brandfarlig vätska förvaras och är brandtekniskt avskilda enligt 6§.

I övriga utrymmen får max 50 liter brandfarlig vätska förvaras per brandcell.

7§

Nya volymgränser har införts för när kraven på invallning inträder för förvaringsplats inomhus för lösa behållare:

- vid förvaring över 100 l av brandfarlig vätska med en flampunkt under 30 °C,
- vid förvaring över 1000 l av brandfarlig vätska med en flampunkt över 30 °C

Invallning bör inrymma minst 10 % av den totalt förvarade volymen, dock minst hela den största behållarstorleken.

Konsekvens för verksamheten

Kraven har funnits sedan tidigare, men nya volymgränser för invallning finns enligt ovan. Därför är det bra att se över att invallningen följer kraven i föreskriften.

10 §

Vid förvaring av lösa behållare ska behållarna säkras mot fallrisk, om förvaringshöjden överstiger den fallhöjd som behållaren är konstruerad och provad för att tåla vid ett fall.

Konsekvens för verksamheten

Den nya regeln hänvisar till större central- och distributionslager. Inom vårt verksamhetsområde borde effekten bli minimal. Det är bra att se över sin hantering för riskbedömning och eventuella åtgärder.

För att veta vilken höjd den förpackning verksamheten hanterar är testad för hänvisas till ADR-regelverket samt det certifikat som är kopplat till respektive förpackningstyp.

5 kap. Rör- och slangledningar

1§

Nytt krav att flödet i en rör- eller slangledning ska kunna stängas manuellt. Vid en nödsituation ska flödet snabbt kunna stängas av.

Konsekvens för verksamheten

Nya avstängningsventiler kan behöva monteras.

2§

Nytt krav att kulvertar, skyddsror eller andra anordningar med motsvarande funktion ska vara ventilerade, motståndskraftiga mot vätskan och mot yttre värmepåverkan.

Konsekvens för verksamheten

Det har tidigare funnits i MSB:s krav så bör ej påverka verksamheten.

3§

Nya krav på rörledningar som är dragna i eller genom väggar, golv, tak eller på annat sätt installerade dolt där verktyg krävs för tillgång ska vara heldragna eller ha svetsade eller hårdlödda fogar. Ledningarna ska vara försedda med skyddsror. Kravet följer praxis enligt branschavisningar, men har förtydligats i och med att det införts i föreskriften.

Konsekvens för verksamheten

Gäller endast rör installerade efter att föreskriften tagits i kraft. Vid nydragning skall kravet efterföljas.

4 §

Nytt krav att slangledningar inte får vara inbyggda i väggar, tak eller golv eller på annat sätt vara förlagda dolt i en byggnad.

Konsekvens för verksamheten

Se över att ovanstående krav följs. Åtgärder kan behöva vidtas.

6 §

Krav anger att en rörledning med öppen ände aldrig får lämnas öppen eller enbart skyddas av en automatstyrd ventil. Kravet förtydligas genom ett tillhörande allmänt råd med förslag på vilka åtgärder som ska vidtas.

Konsekvens för verksamheten

Se över att ovanstående krav följs. Åtgärder kan behöva vidtas.7 §

Nytt krav att rörledningar i mark ska vara spårbara genom till exempel inmätning.

Konsekvens för verksamheten

Bestämmelserna gäller endast rör som grävts ner efter det att denna författning trätt i kraft.

8 §

Nytt krav anger att nedgrävda ledningar ska vara skyddade mot pågrävning.

Konsekvens för verksamheten

Redan förlagda rör omfattas inte av kravet. Dock för ny- eller ominstallerade rör i mark.

9§

Nytt krav att nedgrävda ledningar inte ska skadas av omgivande material.

Konsekvens för verksamheten

Bestämmelserna gäller endast rör som grävts ner efter det att denna författning trätt i kraft.

11§

Nya förtydligade krav anger att slangledningar endast ska användas där tillämpningen verkligen kräver slangens flexibilitet och endast för temporärt bruk. Slangens längd ska begränsas och endast motsvara faktiskt behov. Slangledning ovan mark ska regelbundet inspekteras med avseende på slitage och vid behov bytas.

Konsekvens för verksamheten

Se över att ovanstående krav följs. Åtgärder kan behöva vidtas. Rutiner för regelbunden inspektion behöver tas fram.

Rör- och slangledningar som tas ur bruk

12 §

Kraven kring hantering av rörledningar som tas ur bruk har utökats och gäller nu alla rörledningar. Detta innebär att:

- Rörledningar ska tömmas och rengöras.
- Rörledningar ska gasfrihetsförklaras.
- Anslutningar ska tas bort eller åtgärdas på annat sätt så att de inte kan användas.

Konsekvens för verksamheten

Se över att ovanstående krav följs. Åtgärder kan behöva vidtas.

Upphävda föreskrifter

Följande föreskrifter med allmänna råd har upphävts i sin helhet när de nya föreskrifterna om hantering av brandfarliga vätskor trädde i kraft 2024-01-01.

- Sprängämnesinspektionens föreskrifter (SÄIFS 2000:2) om hantering av brandfarliga vätskor med ändringar i SÄIFS 2000:5.
- Sprängämnesinspektionens föreskrifter (SÄIFS 1990:2) om hantering av brandfarliga gaser och vätskor i anslutning till vissa transportmedel med ändringar i SÄIFS 1995:4.
- Sprängämnesinspektionens föreskrifter (SÄIFS 1996:2) om hantering av brandfarliga gaser och vätskor på försäljningsställen.
- Statens räddningsverks föreskrifter (SRVFS 2005:10) med vissa bestämmelser om brandfarliga vätskor.